

‘Onder de Boschboom’

DRIE MAGERE MANNEN

Van 1950 tot 1960, van mijn achtste tot mijn achttiende, zat ik in Gestel op strenge roomse kostscholen. Tien jaren van door en door gereguleerd samenleven tussen jongens en mannen. Samen opstaan, eten, leren, bidden en ook wandelen. Tweemaal per week een urendurende tocht door de velden en de bossen. En in de meimaand met de hele school in één lange rij te voet over de oude slingerweg naar de Sint-Jan, naar de Zoete Moeder. Onderlangs de Pettelaarse boerderij, waarachter een zuiger een kolossaal gat in de aarde had gezogen, en daarna over een opgespoten zandvlakte tenslotte omhoog de stadswal op.

Sinds 1953 prijkte daar boven de Hekellaan ons oorlogsmonument met de drie magere mannen met hun hoekige hoofden. De voorste pront rechtop met een vreemd gezwollen onderbuik; naar wij dachten door de honger! Hij heeft zijn kolossale boeien verbroken. De rechtse legt zijn hand vol vertrouwen op de schouder van die fiere held en de linkse schuilt halfnaakt en hulpeloos tegen hen aan.

In een van die kostschooljaren behandelde onze leraar Nederlands ter voorbereiding van die voettocht het kwatrijn, dat in het voetstuk gebeiteld staat:

GEDENK DIE TOT DER DOOD GETROUW,

IN'T ZICHT VAN TIRANNIEKE MACHTEN,

HET VEGE LIJF TEN OFFER BRACHTEN,

OPDAT DE GEEST VERWINNEN ZOU.

Wij vonden dat een fascinerende tekst. Vreemd, maar kennelijk dichterlijk. Naast dat *in't zicht* prikkelden vooral de woorden *veeg* en *verwinnen* de fantasie en dat doen ze nog steeds! Wordt met dat *in't zicht* bedoeld, dat de strijders *tegenover* die tirannieke machten of juist *onder hun controle* stonden? En dan dat *vege*? Het woord komt in onze taal maar twee keer voor: een veeg teken, een teken dat bedreigend is, en het vege lijf redden, waar het lichaam juist wonderlijk genoeg bedreigd wordt! Tenslotte rest dat gekke *verwinnen*!?

Inmiddels woon ik veertig jaar op de Pettelaarseweg en heb ik, met mijn kinderen en kleinkinderen naar de stad wandelend, het kwatrijn talloze malen voorgelezen en gedeclameerd. Het is me met alle drie de vreemde verwoordingen en ook met dat trio magere mannen met hun vierkantige koppen dierbaar geworden.

Vanwege een nieuw gat in de aarde heeft het monument die prachtige plek boven op de Hekellaan maanden geleden ingeruild voor een opstelling onder de oude bomen van de Casinotuin. Wat jammer, dacht ik! Maar in *OE GOTTE kek doar* van Henny Molhuysen uit 1994 lees ik:

Volgens een notariële akte moest het beeld uiterlijk 1 april 1953 geplaatst zijn. Van 22 mei tot 28 juni vond in de Casinotuin echter de manifestatie In den Muziekhof plaats. Het monument zou daardoor pas na dit evenement kunnen worden opgericht. Gezocht werd naar een andere oplossing. Men vond ruimte tegenover de Casinotuin aan de Hekellaan.

De drie mannen zijn nu dus thuis gekomen. Op een toch wel mooie strategische plek zo vlak bij de ontroerende beeldjes ter herinnering aan de joodse scholieren voor wie een gedroomd leven abrupt voorbij is gegaan. Morgen, op onze Bossche Bevrijdingsdag, kunnen we daar op die oorspronkelijke plek onder de oude herfstbomen even bij de drie magere mannen langsgaan, door de hekken kijken en moed vatten: *opdat de geest verwinnen blijft!*

Ed Hoffman

Onder De Boschboom" is een rubriek van cultuurhistorische aard, die haar columnisten een podium biedt om op persoonlijke titel onderwerpen die met de Bossche cultuur te maken hebben uit te diepen. Reacties? Stuur uw email naar: onderdeboschboom@kringvrienden.nl